

til en forholdsvis kort Tid i Kvindernes Liv, — selv om de ikke dør. — Og saa den utilfredsstillede Moderdrift, Kvindens Trang til at nære og pleje og værne om. Der er noget, som Spinoza kalder Følelsernes Omdannelse. Skulde ikke en Kvindes Moderfølelse kunne omdannes til almindelig Menneskekjærlighed? Skulde den ikke kunne finde Tilfredsstillelse overfor andre Børn end dem, hun selv har født? Vi ser dog Exempler herpaa. Og mon der ikke, saa længe der er syge og ulykkelige og fattige til, skulde være Brug for de Følelser, som Moderkaldet særlig har udviklet hos Kvinden?

De maa ikke misforstaa mig, jeg underkjender ikke Kjærlighedens Betydning; — jeg tror, at et livsvarigt Kjærlighedsforhold, et Ægteskab, er det lykkeligste og det sundeste, sjælelig og legemlig, baade for Mænd og Kvinder. Men jeg tror, der er andre Leveformer, som er lykkelige og sunde, end netop denne ene.

Jeg ved godt, at der er adskillige Kvinder i vore Dage, paa hvem det, jeg her har sagt, ikke passer, Kvinder hos hvem Driften er stærk og hensynsløs som hos Mændene, og for hvem den gjældende Samfundsmoral er utaalelig. Jeg tænker ikke herved paa de stakkels Kvinder, som vi er vant til med et haardt Navn at kalde „faldne“ — jeg taler her, som i hele min Fremstilling kun om den saakaldte „Kultur kvinde“, Mellemklassens eller, om man vil, „de høje Stænders“ Kvinder. Vi har nylig set en saadan Kvinde skildret i den lille svenske Fortælling „Pyrrhussejre“, og Silvia Bennet taler ogsaa om Kvinder, der gaar til Grunde af utilfredsstillet Drift. Men dette staar for os andre endnu som Undtagelsen, som det sørgelig abnorme, noget, vi nok kan have Forstaaelse af og Medlidenhed med, men som vi ikke kan indrette Livet efter.

Hvis Forholdene nu er saadan, som jeg har søgt at fremstille dem, hvis Sanseligheden kun er til Stede som et underordnet Moment i *Kvindernes nuværende Natur* — og det er vi alle enige om — og hvis hverken aandelig og legemlig Forkrøbling eller undergravende sanselige Længsler og Savn peger hen paa, at ubundent Kønsliv er *Kvindernes egentlige Natur*, er der saa nogen Grund til for Kvindernes egen Skyld at fremkalde en Forandring i denne Tingenes Tilstand? Vilde en saadan Forandring gjøre Summen af Glæde større og Summen af Smerte mindre blandt Kvinderne? Jeg tror det ikke.